

demokrat pozna le organiziranega delavca v tovarnah, za druge reveže, za delavce na deželi mu ni mar. Liberalci gospodari v velikih potezah po svojih načelih, da polni kase mogotcev in nalaga bremena nižjim slojem. Dejstva kažejo, da so povsod dogospodarili, kjerkoli so prišli na krmilo v občinah. Zato je treba paziti povsod, da ne pridejo taki zastopniki v občinske odbore; enaki so si vsi, najsi bodo demokrati, socialisti ali pa samostojneži, ki so samo na sveže prebarvani stari liberalci, štajerčijanci in nemškutarji.

Za žensko volilno pravico.

V celi dobi svetovne vojne je bilo svetovno zanimanje osredotočeno v raznih vojnih dogodkih in v zahtevu po miru. Za notranje politične razmere in zahteve vojskujočih se držav se ni zmenil nikde veliko. Kakor hitro pa je ugasnila baklja svetovne borbe, je začelo stopati po vseh kulturnih državah v ospredje vprašanje splošne ženske volilne pravice. Vzrok po uresničenju tega perečega vprašanja je dejstvo: pomanjkanje moško krepkih in delavskih moči in mešovitost pripustitve ženski k izvrševanju raznih moških poklicev.

1. Ženska volilna pravica v novejši zgodovini.

Zahteva po ženski volilni pravici pa ni poglata svojih kralj med srahotami in izpod razvalin svetovnega klanja, ampak izvira iz dežele politične enakopravnosti ženstva iz Amerike. V 11 državah Združenih držav posedajo ženske izza starejšo ter novejšo dobo pravico: da lahko same volijo in so tudi izvoljene. Vendar tudi v teh državah se ni vprašanje ženske volilne pravice popolnoma rešeno, so še vedno tozadevni boji. V angleški Kanadi v Ameriki so si umele ženske priboriti volilno pravico. Med evropskimi državami je podelila Danska ženstvu volilno pravico leta 1915. Z Dankami so dobile volilno pravico ženske v Islandiji. Tudi na Švedskem najdemo sicer dokaj omejeno žensko volilno pravico vseh davkoplačevalk. Po raznih kantonih Švice volijo ženske v gotovourade in oblasti kakor: solstvo, obrtna sodišča, stanovanjsko nadzorstvo. Celo policijsko nadzorstvo je že posedalo glavno mesto Švice Cürich. Nekdanji ruski no ranji minister Protopopoff je tudi nameraval predložiti ruski dumi načrt postavbe za samoupravo občin. Ako bi se bila kedaj potrdila ta postava, bi se bila raztegnila občinska volilna pravica na ruski ženski spol. Seve, v Rusiji sedaj ni misliti niti v do glednem času na kaj ženski volilni pravici podobnega. Enako kakor v Rusiji je izjavil tudi angleški minister Asquith v zbornici leta 1916, da je spremenil svoje nazore glede ženske volilne pravice, katere odločni nasprotnik je bil do tedaj. Na Angleškem je vložilo žensko že v letu 1832 prošnjo na parlament glede ženske volilne pravice, pa še le po 86 letih zato prvo tozadevno zahtevo začelo se je na Angleškem resno gibanje ženstva za priboritev volilne pravice.

V bivši Avstro-Ogrski je bila večkrat ženska volilna pravica na dnevnem redu in se je postavno obravnavala. Vendar vsi tozadevni sklepi in predlogi so nejasni in polni protislovij. Toliko na kratko o zgodovini ženske volilne pravice.

2. Ženska volilna pravica in Jugoslavija.

Nikdo nam ne more ugovarjati, ako trdimo pred javnostjo: pri gradbi trobratske nam Jugoslavije je postavilo naše slovensko ženstvo svoj vogelni kamen. V onih medvojnih časih, ko je bilo treba seme Jugoslavije posejati po naši domovini, je bil ravno naš zavedno narodni ženski spol, ki je pri vojni odsotnosti naših moči in fantov prevzel neustrašeno nalogo sejalec Krekovih in Koroševih zahtev glede udeležitve Jugoslavije. One v tisoče in tisoče broječe podpt-

Pač z mirno vestjo lahko trdim, da izpolnjujejo te resnične besede moji rojaki ob Sotli doslovno natančno. Sedlarci ne srebijo iz prepričanja, iz govorov in predavanj na shodih, iz knjig ter časopisov svoje političnega prepričanja in pripadnosti, ampak že od pamtveka mojih že davno pod grudo trhlj prednikov iz svoje lastne vsled rojstva v — Sedlarjevem ropaçene narave, ki brca proti krščanskim zapovedim, pravici, narodnosti in poštenosti.

Vendar kratko in malo: Vsi Sedlarci so se vedno polnoštevilno posluževali svoje volilne pravice v ožigled občine, dežele in države. Pri občinskih volitvah so doslegi vedno toliko, da je bil skoro zmiraj župan občine Sedlarjevo iz njihove sredine po sicer ozkolirni pameti, širokovestnem sreču in profinostavnem delovanju. Vem in sem tudi prepričan, da bodo obdržali Sedlarci občino v svojih rokah še tudi znaprej, ker so ravno politično zavedno bitje že po svoji grešni naravi, kar njih sosedni vaščani niso in ne bodo, dokler jih morda ne bosta zbrhitala kak tole probuheni župnik in šolnik po holj narodnem kopitu in prikoju.

Seve, kar zadeva ono koelljivo narodno plat, so Sedlarci Slovenci, ker kaj drugega vsled rojstva in materinega jezika doslej niti biti niso zamogli. Pri vsem tem slovenskem rojstvu in le enem materinem jeziku pa sem dolžan omeniti, da so duhali in vlekli vase kaj radi ono gnočnico, ki je smrdljivo mlakužila po rainem „Štajercu.“

Pri vseh volitvah, pa bodisi v deželni ali v državni zbor so glasovali in dosedaj volili z ono stranko, ki je propadla s svojim kandidatom in katero ni držal domači g. fajmošter.

Dosedaj smo se precej povsod otresli teh ljudi in občine so lepo izvrševale svojo nalogo. Ni dvoma, da bodo naši pristaši s tem večjo odločnostjo in slogom nastali pri volitvah, da obdržijo v rokah valetu in ostanejo na čelu svojih občin. Sedaj je čas za delo in za predpriprave; po volitvah ne pomaga nobeno jadikovanje. Vsak pristaš Kmečke Zveze naj stori svojo dolžnost; zaupniki, zbirajte volilce ter jih utrjujte v prepričanju, da jim bodo odločen volilni boj kratkega časa doprinesel večletni mir v občino in jih bo obvaroval marsikatere škode.

so za ujedinenje troimenskega našega naroda je pobiralo naše junaško zavedno ženstvo. Ze tedaj pri onem temeljnem delu za mogočno stavbo naše Jugoslavije se je tolikanj govorilo in obljubljalo, da bo zlata in zaslužena kolajna tega dela našemu ženstvu: volilna pravica. Če pomislimo in si pokličemo v spomin vse napore in delo, katerega je opravljalo naše vrolo ženstvo med vojno pri moški odsotnosti, nadalje, če pregledamo njegovo narodno delo pri ustanovitvi Jugoslavije, moramo priznati: Splošna ženska volilna pravica bi bila vsaj delno pravično in samoposebi umevno plačilo za naše vsega priznanja vredno ženstvo.

Slov. ljudska stranka in Kmečka zveza ste si stavili koj ob početku Jugoslavije programno točko in nalogo: Uzakoniti se mora že pri prvih jugoslovanskih volitvah splošna ženska volilna pravica. O ženski volilni pravici se je govorilo, razpravljalo in zahtevalo na vseh naših shodih in zborovanjih. Naše ženstvo je to pravico tudi sigurno pričakovalo od beograjske vlade. Lahko tudi rečemo, da, ako bi bila ostala naša stranka na vladnem krmilu v Beogradu, tudi naš zaslužni ženski spol bi ne bil pozabljen pri zakoniti podelitvi volilne pravice.

3. Sedanja vlada in ženska volilna pravica.

Kakor hitro so iztrgali demokrati in socialisti radikalni in naši stranki vladne vajeti iz rok, izgini in zatonil je tudi ves up, na podelitev splošne ženske volilne pravice. Premoč sedanje demokratično socialistične vlade je le nasilna, le za nekaj časa in nima nikake podlage in upore v troimenskem narodu. Tega dejstva svojega kratkega samodržtva se je zavedla tudi sedanja vlada, ustrašila se je našega klica in zahtev po splošni ženski volilni pravici. Prepričana je bila in je še, da, ako bi zadobilo tudi naše pošteno krščansko čuteče kmetško ženstvo svoj glas pri volitvah, bi odklenkalo kulturno bojnim demokratom in socialistom na vladnih prestolih za vedno. Da si podajša sedanja vlada življenje in svoj brezplodno škodljivi delokrog, je odgodila Narodno predstavništvo, brez soglasja ljudskih zastopnikov je skrpucala novi volilni red, ki izključuje osobito kmetški ženski spol, ki je za dobo vojne največ preстал in se tako junaško potegoval za osvoboditev našega naroda, od ženske volilne pravice. Volilno pravico bi naj imele potom novega volilnega zakona le čisto samostojne gospodinje, trgovke in gospice srednje šolsko ali višje dekliško šolsko izobrazbo. To pa radi deštva, ker to ženstvo bo po večini trobilo v liberalni ali socialistični volilni rog. Kolika krivica je ta novi volilni zakon za naš kmetški ženski spol!

Naše kmetice in gospodinje po deželi so skoro vse s svojimi možmi na sosesesti in ednake davkoplačevalke z možji. Ako je mož kot davkoplačevalec opravičen volilec, zakaj bi ne bila žena, ki nosi in plačuje oblasti in državi isto polovico davkov kot mož. Kje je pri tem krivljenem — novem volilnem redu pravica in svoboda, o kateri vedno lažejo liberalci (demokrati) in socialisti demokratje? Odklonitev splošne ženske volilne pravice je povojno zaslužnje našega

Toliko v pojasnilo glede sedlarskega kolesa politike g. apostolu Samostojne Ureku, ki me je zadnjič enkrat dregnil v Brežicah z opazko in mi porinil pod nos, češ: Prihodnjo nedeljo pojdem oznanjevat samostojni evangelij v tvojo rojstno občino. Dosegel je svoj namen, ako je g. župnik pri K. Z., ako je pa pretantal fajmoštra za Samostojno, se bodo zapisali vsi Sedlarci K. Z. Vendar uspeh politične pridige gospoda Ureka v Sedlarjevem mi še doslej ni znan.

Da nisem pridobil ter spreobrnil Sedlarcev jaz sam kot njihov domačin na pravo, pravično, delavno in pošteno ravno pot, ta moj neuspeh je zapisan že v sveto resničnih besedah: Nikdo ni prerok v svoji lastni domovini! To se pravi: Četudi sem jim pridigoval in jih poučeval, še poslušali me niso, še manj pa verjeli, ker sem bil pač prerok iz njihove domovine. Več nego jaz bo dosegel pri Sedlarcih Urek, ker je Mermoljev učenec in tujec. Če pa bodo Sedlarci Samostojni v ponos, čast in povzdigo, pa je drugo vprašanje, na katerega si lahko odgovori vsakdo, ki je preletel z očmi te vrste.

Na vrtu verskega prepričanja in življenja priznava in veruje Sedlarci v enega Boga, tri božje osebe, sedmere zakramente, katerih pa se ne poslužuje vseh, med posameznimi božjimi in cerkvenimi zapovedi pa so si izpeljali samostojne in dokaj grabeaste kolovoze.

Beseda in nauk domačega dušnega pastirja in farna cerkev jim je bolj deveta brigla, večkrat in pri

vrlega in zavednega ženstva pod pravico in postavno enakopravnost. Iz novega volilnega reda lahko uvidi in presodi naše kmetško ženstvo, kdo je prijatelj kmetškega ženstva: Demokrat ali socialist? Ne! Pod vlado teh dveh strank bo ostalo naše ženstvo za vedno zaslužnje in oklenjeno v verige volilne brezpravnosti.

Edina Slov. ljudska stranka in Kmečka zveza ste si slavili nalogo: našemu ženstvu na deželi priboriti za njegove zasluge splošno volilno pravico. Da je bil ta boj tokrat brezuspešen, so krivi največji sovražniki ženske volilne pravice demokrati in socialisti, ki se bojijo volilnih glasov krščansko prepričanega ženstva! Toraj strah pred prehitro zmago pravice in krščanske misli je narekoval sedanji demokratiški socialistični vladi novi volilni red brez splošne ženske volilne pravice.

4. Naloga našega ženstva pri prihodnjih volitvah.

Dasi se je našemu ženstvu odrekla tokrat krivično in nepravilno po vojni in delu za Jugoslavijo zaslužena zlata kolajna — volilna pravica, vendar ne sme naše ženstvo tudi pri teh prihodnjih občinskih in državnozbornih volitvah pozabiti svoje vlogovalne naloge. Pri teh volitvah v najbližjem času se bo bil odločen boj med kmetaljubno krščansko stranko in med kmeta in vero sovražno liberalno ter socialdemokratsko stranko. Ako bode, kar je gotovo, zmagala Slov. ljudska stranka pri volitvah v občini in v državni zbor, prišli bodo naši krščanski možje do besede, ki ne bodo pozabili v prihodnjem parlamentu na zaslužni križec našemu ženstvu — na volilno pravico. Sijajna zmaga Kmečke zveze v občinah in v državnem zboru, bo tudi zmaga in zakoniti udeležitev ženske volilne pravice. V boju za pravo ženske volilne pravice, krščansko slovensko in kmečko ženstvo, je tvoja naloga, da posvetiš in zastaviš vse svoje moči in vpliv pri volilno upravičenem moškem spolu, da bo volil može in pristaše naše Kmečke zveze v občino in državni zbor. Zmaga Kmečke zveze v občinah ter Narodnem predstavništvu bo zmaga križa in vere po naših solah in zmaga v boju za splošno žensko volilno pravico. Vaši možje in fantje krščanske žene in dekleta, bodo poslušali ter ubogali vaš glas, ako ga boste krepko in neustrašeno zastavile v volilni tekmi za zmago Kmečke zveze, ki je edina prava prijateljica in prvoboriteljica za procvit krščanstva in ženskega volilnega prava. Na noge, v boj z besedo in nasvetom, tokrat gre za krščansko sveto stvar, za zasluženo, a od demokratov in socialistov, strahopetno odrečeno — splošno žensko volilno pravico!

Mobilizacija naše mladine.

Kdo se ne spominja one vesele dobe, ko je v letih 1900—1910 slovensko-štajerska mladina vstala, se organizirala v Mladeniških in Dekliških Zvezah, se na neštevilnih shodih, slavnostih in tečajih navduševala in izobraževala. Ta doba je vzgojila naši domovini celo vrsto verskih, narodnih in kmetških braniteljev. Ob volitvah v deželni in državni zbor in v občinske zastope je organizirana naša mladina pripomogla Kmečki Zvezi do sijajnih zmag. Sodeloval sem v tej dobi v mladinski organizaciji. To so mi najprijetnejši mladostni spomini.

Sedaj zopet prihaja doba — je že tu — ko naša od nemštva osvobojena, a v verige liberalnega suženstva vkovana slovenska domovina potrebuje nujne pomoči svoje poštenočuteče mladine. Orli, Orlice, Mladeniške in Dekliške Zveze, Marijine družbe in vsak posamezni za krščansko, slovensko in kmečko stvar navdušen mladenič ali mladenka naj takoj stopi v našo armado. Stojimo pred volitvami, občinskimi in državnozbornimi. Boj bo hud! To bo borba na življenje in smrt med krščansko in združenim nekrščanskimi strankami. Naša stranka rabi vojščakov in

mnoгих celo — španska vas. S tem pa nočem nikakor trditi, da bi ne zahajali Sedlarci ob nedeljah in praznikih k službi božji, seve, vendar ne vsi. Sedlarci moškega pokolenja se umaknejo med besedo božjo in sv. mašo na oni oratoriji v župni cerkvi sv. Miklavža na Polju, kjer jih vidi le božje oko in nikdo drugi. Nekaj jih pa tudi podpira ob Gospodovih dneh vogle in zidove sv. Miklavža od zunaj, ker nima precej visoka cerkev zidanih, mora imeti pa žive podpornike. V molitvi sklepati roke, Boga res moliti in prejemati sv. zakramente, še le začenja Sedlarci pobeljene glave in do tal sključene postave, ko mu že trkata Bog in farni patron sv. Miklavž na vest in telo, da se bo treba odeti z zemljo in pogledati k očetom, ki niso več švercarji in ne politično zavedna bitja, ampak stvari po božji podobi, ki so dolžne odgovor za svoj zemeljski delokrog, četudi je krožil ob nekdanj obmejni Sotli.

Te vrste sem napisal in jih zaupal javnosti v poduk, da kakor je Sedlarjevo, so po večini in z malenkostnimi izjemami vsi kraji ob Sotli. Toliko v predgovor za razumevanje slik in črtic, katere bom priobčeval v „Gospodarju“ iz dragega in nikdar zabnega mi doma ob Sotli. Tukaj mi je tekla zibelka, tukaj sem trgal hlače skupno s Sedlarci po vaško-šolskih klopah, tukaj barantal kot vojni invalid in se ukvarjal s konjsko kupčijo v družbi s Sedlarci, ki so tiho tapljali kopitarje preko Sotle iz Hrvatske v vojnem letu 1918.